

blot være tomme navne og tal. F. eks. er det altfor kort i en folkelig bog at sige, at figurerne på altertavlen forestiller de 14 hellige nødhjælpere. Der må en forklaring til, og hvad kunne ikke denne tavle med de gamle katolske figurer og Kristus-billedet skænket af Thor Lange have givet anledning til at fortælle for den, der ville give sig stunder til at leve sig ind i middelalderens liv og tankegang. — For øvrigt er det ikke rigtigt, at altertavlens figurer skal forestille de 14 nødhjælpere, selv om også en repræsentant for Nationalmuseet måtte have ytret noget i den retning (side 234). Forfatteren nævner selv, at af figurerne er de 8 kvinder; men kun 3 af nødhjælperne er helgeninderne, og til nødhjælperne hører hverken den hellige Elisabeth af Thüringen eller en pave, der ses på tavlen.

Bogen burde have været gemt et års tid og så taget frem til fornyet gennemarbejdelse. Forfatteren ville da uden tvivl have opdaget de forsyndelser mod sproget og logikken, der findes side 119 og 247, og have fået tid til at udarbejde et navneregister til bogen.

Men selv om der således kan gøres nogle indvendinger mod bogen, er hovedsagen dog den, at det er et solidt og vederhæftigt arbejde, Kaae har udført, og man glæder sig til at se en fortsat række sognehistorier, som han har stillet i udsigt ved at give sin bog undertitlen Gern herred I.

Carl Lindberg Nielsen.

Knud M. Hove: Hvejsel Sogn. 1949. (Eget Forlag).

Efter en snes års arbejde har gartner Knud M. Hove udsendt en bog på 368 ret tæt trykte sider om Hvejsel sogn.

Forfatterens varme interesse for emnet er umiskendelig. Hans indsigt i jordens dyrkning er kommet kapitlerne om landbrug, mejeribrug og havebrug til gode. Og ligeledes er afsnittet om menighedsliv og åndelige rørelser virkelig interessant og læseværdigt også for den, der ikke har nogen tilknytning til sognet. Et ganske fortræffeligt kort afslutter bogen.

Men — det lader sig ikke skjule: Bogen er ikke tilfredsstillende. I det væsentlige handler den kun om Hvejsel sogn efter ca. 1800. Der er ganske vist et afsnit om sognets geologiske forhold, udarbejdet af fhv. statsgeolog V. Nordmann. Men det hører slet ikke hjemme i en historisk bog. Og sognets naturforhold, plantevækst, dyreliv samt oldtiden har i alt fald fået alt, hvad der kan tilkomme den side af sagen. Det vigtigste i en sognehistorie må være tiden efter ca. 1000. Men her er tidsrummet fra 1000 til 1800 blevet stedmoderligt behandlet. Forfatteren har helt givet op over for den ældre tid og erkender det selv i forordet.

En velment bog, et flittigt arbejde, men jorden er ikke kulegravet.

Carl Lindberg Nielsen.

Bo Bramsen: Bogen om Luis Bramsens efterkommere. 1949. (Trykt som manuskript).

Henning Heilesen: Stamtavle over etatsråd Simon Andersen Dons' efterkommere. 1950. (Rosenkilde og Bagger).

Ejnar Poulsen: Ranum-Staten 1849—1949. 1949. (Eget forlag).

Forlagsdirektør Bo Bramsen har med bogen om slægten Bramsen ydet et værdifuldt tilskud til dansk slægtshistorisk litteratur. Det er ikke så meget selve resultaterne, der gør bogen bemærkelsesværdig, og i stilen mærker man

heller ikke den rutinerede håndbogsredaktør, dertil indeholder den for meget omsvøb, men det er en slægtsbog, der i adskilligt er bedre end de sædvanlige. Af alle de biograferede bringes der billeder og levnedbeskrivelser, de fleste af disse giver så fyldige oplysninger, at det er muligt at danne sig et nogenlunde indtryk af personerne. Ofte har man grund til at glæde sig over, at fremtidige benyttede af bogen ikke vil generes af fortielser, selv når det gælder nulevende, er der oplysninger. Det må nævnes, at der som en konsekvens af bogens fuldkommenhed også er gode litteraturhenvisninger. Det vil, med den rolle slægten Bramsen har spillet i dansk erhvervsliv, blive en bog, der ofte vil blive rådsspurgt; man kunne blot have ønsket, at den havde givet en samlet fremstilling af slægten Bramsens historie som et supplement til den skematiske opstilling.

Henning Heilesens stamtavle over slægten Dons bevæger sig ad de mere traditionelle baner. Det er dygtigt håndværksarbejde, som kun giver de mest nødvendige data (fødsel og død), om nogen egentlig levnedbeskrivelse er der ikke tale. I en indledning gives dog enkelte oplysninger, men man undres over, at det synes nødvendigt at bevare for eftertiden, f. eks. at Simon Andersen Dons under krigen 1807—14 indlagde sig fortjeneste ved en god forplejning af indkvarterede soldater.

Ranum-Statens er en betydningsfuld forøgelse af vore »stater«. Den indeholder biografier af seminariets forstandere, lærere og dimittender, ialt mere end 2200. Det er et mægtigt arbejde, der ligger bag bogens tørre oplysninger, som omfatter fødsels- og dødsår, faderens navn, ansættelser, litterære arbejder og litteraturhenvisninger. En slutningsoversigt bringer statistiske oplysninger om 100 års Ranumitter, hvor det bl. a. lige samvittighedsfuldt optælles, hvor mange der blev ministre, borgmestre, herremænd, og hvor mange der blev røgttere, af de sidste var der iøvrigt kun een, og han opføres blandt sådanne, der foruden skolegerningen tillige gjorde et større arbejde på andre områder. — Bogen hører til de bedste inden for sit område.

V. D.

I. A. Gripenstedt. Statsman og företagare. Akademisk avhandling af Olle Gasslander. 1949. (C. W. K. Gleerups forlag).

I. A. Gripenstedt var en ledende svensk politiker i tiden fra 1848 til 1866; særlig som finansminister øvede han en afgørende indflydelse. Som godsejer og »brukspatron«, jernværksejer, var han nær knyttet til svensk næringsliv. Det er yderst fortjenstfuldt, at dr. Gasslander har fulgt Gripenstedt både som politiker og som privat erhvervsdrivende, og således fremdraget forbindelser mellem erhvervsliv og politik.

For en dansk læser er skildringen af Gripenstedts aktion imod den planlagte dansk-svensk-norske alliance-traktat i 1863 af størst interesse.

Karl XV havde i sommeren 1863 afgivet et for Danmark fordelagtigt alliance-tilbud; hans udenrigsminister, Manderstrøm, dækkede kongen, og den svensk-norske gesandt i København, Hamilton, havde støttet planen. I august 1863 var der aftalt et udkast til en traktat mellem Danmark og Sverige-Norge. Den 8. september 1863 holdtes en konference på Ulriksdal slot mellem den svenske konge og en del af hans svenske og en enkelt af hans norske ministre. Gripenstedt havde de foregående dage virket stærkt for, at man skulle gå ind på den danske alliance, og på Ulriksdalskonferencen gik han imod den. Man har tidligere, bl. a. på grundlag af nogle senere notater af Gripenstedt opfattet